

Vår dato: 01/02/24

Deres dato:

Vår ref.: VV/IHS

Deres ref.:

Innspill til rapporten «Kunnskapsgrunnlag om økologisk tilstand i norsk skog og utredning av tiltak».

Vi takker for muligheten til å komme med innspill til rapporten «Kunnskapsgrunnlag om økologisk tilstand i norsk skog og utredning av tiltak». Norsk Bonde- og Småbrukarlag (NBS) er positive til at det blir gjort en innsats for å øke og samle kunnskapsgrunnlaget for den økologiske tilstanden i norsk skog, samt utrede tiltak for å forbedre tilstanden. NBS jobber for en landbrukspolitikk som legger til rette for forvaltning av lokale ressurser over hele landet, på måter som tar vare på livsgrunnlaget i jord, luft og vann for kommende slekter. Av dette følger det at NBS ønsker en skogforvaltning som tilrettelegger for mangfoldige og robuste skogøkosystemer. Dette er i hele samfunnets interesse, også de som er aktive i skognæringa.

NBS jobber for ei primærnæring som forvalter ressursene i landet i et evighetsperspektiv. Dette evighetsperspektivet innebærer et grunnleggende ansvar for å ta vare på det økologiske grunnlaget til landbruket, samtidig som de som arbeider i landbruket må ha en inntekt det går an å leve av. Den rådende landbrukspolitikken fører til en stadig strukturrasjonalisering, sviktende inntektsgrunnlag, og fraflytting fra bygdene. NBS mener denne utviklinga må snus, og at næringas evne til å forvalte jord-, skog- og vannressurser på en agronomisk og økologisk forsvarlig måte må utvikles. Dette henger sammen med en bærekraftig skogforvaltning, ettersom bruk av skogens mange ressurser – trevirke, skogsbeitemark, høsting av sopp og bær, og rekreasjonsområder – er viktig for levende bygder og for folk som jobber i landbruket generelt, og mange av våre medlemmer spesielt.

En variert eiendomsstruktur som utgangspunkt for et mer mangfoldig skogbruk

Globale miljø- og klimaproblemer er direkte trusler for landbrukets grunnlag, og skogen er en sentral del av denne samtalen blant annet siden det er her vi finner flesteparten av de truede artene i norsk natur. Samtidig er skogbruk en viktig og tradisjonstung næring i Norge, og ei viktig (bi)næring for mange jordbrukere og andre grunneiere. NBS mener at skogbruket kan bidra positivt til klimaregnskapet gjennom karbonbinding, og bruken av skogprodukter på bekostning av oljeprodukter er og kommer til å være en viktig del av overgangen til et mer klima- og miljøvennlig samfunn. Dagens skogbruksmodell er i stor grad dominert av stordrift og flatehogst, og er den dominerende faktoren som påvirker skog. NBS mener at skogen skal brukes, ikke forbrukes, og er positive til at skogskjøtsel i større grad enn i dag kan utføres manuelt, eller motormanuelt.

Gardsskogbruket har vært, og bør være bærebjelken i norsk skogforvaltning. 77% av skogen i Norge er eid av privatpersoner, og er dessuten spredt på svært mange skogeiendommer. De fleste av skogeiendommene er små: 60% er mindre enn 250 dekar, og 90% mindre enn 1000 dekar¹. Denne spredte eierskapsstrukturen kan være et fordelaktig utgangspunkt for en skogpolitikk som i større grad enn i dag legger til rette for et mer variert og skånsomt skogbruk, hvor flere skogeiere av ulik størrelse kan drive skogen med metoder som er mer tilrettelagt lokale forhold samt kan bidra sunnere og mer artsrike skoger.

---

¹ [Hvem eier skogen? | Skog og klima | Statskog](#)

Om de foreslåtte tiltakene i rapporten

Skogbrukstiltak

Skogeiere og -brukere er en variert gruppe, og har ulike interesser. Skogbrukstiltakene som er foreslått i rapporten kan legge opp til et variert skogbruk i Norge, noe særlig tiltak 1, «øke andelen lukka hogster», legger opp til. Å gjøre det enklere å drive skogen på andre måter enn typisk bestandsskogbruk og flatehogst er noe flere jordbrukere og grunneiere er svært positive til, og som flere allerede utfører i praksis. For at driftsmetoder som fører til et mer flersjiktet og variert skogbilde med bedre vilkår for flere arter skal være et realistisk alternativ, trengs det imidlertid mer tilskudd til slik drift. Uegnede maskiner til lettere skogsdrift, et marked som i stor grad prioriterer kvantitet over kvalitet, og generelt lavere effektivitet i lukkede hogstformer er eksempler på hindre for at flere vil ta i bruk slike metoder.

Det er også viktig at en i vurderinga av skogbrukstiltakene tar innover seg den svært varierte topografien i Norge, med tilsvarende varierte klimatiske forhold. Dette må tas hensyn til, for eksempel ved treslagsvalg etter hogst.

NBS støtter tiltak 5 om å øke omfanget av ungsogpleie, og mener det må til økt satsing på rekruttering. Om man samtidig ønsker å øke omfanget av stedegne lauvtrær, som nevnes som en indikator for økologisk tilstand i produktiv skog (f.eks. s. 11) må ungsogspleien innebære å øke mengden lauv på bekostning av gran i bestandet. Slik kan en i større grad legge til rette for et skogbestand med variert treslagssammensetting, god krone og rotsystem, som i framtida vil kunne være bedre egna for lukka hogst, og ha bedre lysforhold for vegetasjon og naturlig forynging.

NBS mener råderett og lokal styring over ressursene er sentralt for å utvikle, og ikke avvike bygde-Norge. Mulighetene til å omsette og foredle trevirke lokalt varierer sterkt rundt omkring i landet, og for ulike treslag. Mens noen har egen gårdssag eller har tilgang til mindre lokale sager, er det mange steder dårlige muligheter for lokal omsetting og foredling. En styrking av lokale sagbruk kunne potensielt styrket økonomien til skogbrukere av ulik størrelse, samt forbedret omsetningsmulighetene for spesialvirke/kvalitetstømmer og for treslag som i dag ikke utnyttes optimalt. Større fokus på kvalitetstømmer kombinert med rett bruk av tømmeret vil dessuten kunne gi konstruksjoner med vesentlig økt levetid. En satsning på spesialvirke må likevel ikke føre til at den eldste og mest verneverdige skogen hogges. Massevirke sendes hovedsakelig utenlands, og også her kunne en høyere grad av lokal foredling og omsetting ført til høyere priser til skogeier, og dermed muligens et lavere hogstpress i sårbare skogsområder. Et mulig tiltak er styrkede insentiver for offentlige innkjøp av lokale byggematerialer, slik det er gjort flere steder med for eksempel lokalmat.

Det er et faktum at svært mange i primærnæringa opplever et sterkt økonomisk press, noe som kan gjøre det vanskelig å gjennomføre tiltak som fører til lavere tømmeruttak. Kompensasjonsordninger og belønning for ivaretagelse av naturverdier må derfor styrkes. Samtidig som man ser et behov for å verne naturverdier i skogen, vil skogressurser spille en viktig rolle dersom en vil bort fra petroleumsbaserte produkter. Dette bør i størst mulig grad baseres på planta skog uten spesielle naturverdier. Dersom en skal kombinere disse hensynene, bør vernetiltak være rettet mot de viktigste områdene.

Miljøforvaltningas tiltak

Rapportens foreslåtte tiltak for miljøforvaltninga kan ha mye for seg, men virker noe ukonkrete. I praksis vil en eventuell gjennomføring av tiltakene kreve bedre informasjon ut til skogeiere, tydelige prioriteringer og ikke minst finansiering/kompensasjon for tapte driftsinntekter. Vern av skog bør

gjøres der det er mest hensiktsmessig, og naturverdiene er størst. Det trengs også økt kunnskap om hvilke driftsmetoder som eventuelt kan øke den økologiske tilstanden i skogen, og tilskudd er nødvendig for å gjøre dette enklere og mer lønnsomt.

Forbedring av frivillig vern-ordninga

NBS mener det er viktig å beholde det frivillige aspektet ved frivillig vern-ordninga. Det finnes imidlertid flere forbedringspunkter for å treffe bedre med hva som vernes og hvem som kan benytte seg av ordninga.

For det første må finansieringa av frivillig vern styrkes. Økninga over årets statsbudsjett er positiv, men skogvernbudsjettet må økes permanent dersom det skal ha en varig virkning. Manglende og ustabil finansiering av frivillig vern har ført til at innmeldte områder med naturverdier ikke har blitt innvilget, og i kombinasjon med lang behandlingstid av søknader kan dette føre til at færre benytter seg av ordninga.

For det andre må informasjonen ut til skogeiere forbedres. Skogeierforeningene sitter i dag med dette ansvaret, ei ordning som for en del skogeiere fungerer godt, men for andre skogeiere ikke oppleves optimal. For å sikre lik og tilstrekkelig informasjon til alle, kunne et mulig tiltak være å flytte informasjonsansvaret om frivillig vern til et offentlig organ, f.eks. kommune, statsforvalter eller landbruksrådgivninga. For å gi bedre informasjon må det samtidig ligge til grunn et grundig arbeid med kartlegging av de mest verdifulle skogområdene i Norge.

For det tredje kan ordninga i større grad gjøres aktuell for mindre skogområder. Gitt eierskapsstrukturen på norsk skog er det mange skogeiere med mindre eiendommer som kan være aktuelle kandidater for ordninga, men som i dag får beskjed om at de har for små områder til at det er aktuelt. Stortinget har vedtatt at små områder med høy økologisk verdi også bør prioriteres for vern², men dette virker ikke å komme tydelig nok fram til skogeiere.

Arealforvaltningas tiltak

Rapportforfatterne foreslår som tiltak innen arealforvaltninga å «reducere omdisponering av skog til andre formål» (s. 20). Det pekes med rette på at utbyggingsformål er den største driveren bak avskoging, og NBS mener det er her hovedfokuset må være om en vil redusere omdisponering av skog – og nedbygging av matjord. Som rapportforfatterne erkjenner (s. 206), henger omdisponering av skog til jordbruksformål uløselig sammen med at matjord ellers bygges ned i stort omfang. Sterkere politiske virkemidler for jordvern og mot nedbygging av eksisterende matjord bør derfor være det første en gjør om en vil redusere avskoging til jordbruksformål.

NBS mener dessuten at nydyrking må til for å øke sjølforsyningsgraden i Norge, et bredt forankra politisk mål som regjeringa har nedfelt i sin regjeringsplattform. Noe omdisponering av skog til jordbruksformål kan derfor være ønskelig og fornuftig. Det er relevant hva slags naturkvaliteter som finnes i skogen som vurderes omdisponert, og dette tiltaket bør derfor spisses for å hindre omdisponering av skog med viktige naturverdier, som gammel og eldre naturlig foryngt skog; mens andre typer skog, som plantefelt med gran i uegnede områder eller gjengrodd beitemark som ikke vil ha tilsvarende økologiske verdier, kan egne seg til omdisponering til beitemark eller matjord.

Avskoging i lavlandet og påskoging i høyereliggende områder som følge av henholdsvis nydyrking og omlegging til innmarksbeite, og opphør av beite/hevd, henger sammen med en jordbrukspolitikk som i for liten grad opprettholder støtte til utnyttning av utmarksbeiteressursene i landet. Økt utnyttelse av

---

² [Aktuelle områder - Frivillig vern](#)

utmarksressursene er helt sentralt for å øke sjølforsyningsgraden i Norge, og ekstensivt utmarksbeite kan dessuten ha betydelig positive effekter på biologisk mangfold i skog, og det bør derfor legges bedre til rette for kombinert beite- og skogbruk. Jordbrukspolitiske tiltak som gir fordeler til husdyrproduksjon basert på utmarksbeite kan slik gagne både det varierte jordbruket i Norge, samt motvirke avskoging i lavlandet og gjengroing i høyereliggende områder.

Med hilsen

Anders Bakke Klemoen

Fungerende generalsekretær

Vegard Vigdenes

Politisk nestleder

Elektronisk godkjent uten signatur.